

CYD-BWYLLGOR CORFFOREDIG DE-ORLLEWIN CYMRU – IS-BWYLLGOR YNNI

(O Bell Trwy Teams)

Aelodau sy'n Bresennol:

Dydd Mawrth, 27 Chwefror 2024

Cadeirydd: Cynghorydd P.Miller

Cynghorwyr: A.Owen, A.Lewis, J.Hurley a/ac R.Sinnett

Swyddogion sy'n Bresennol: N.Pearce, S.Brennan, G.Bacon, A.Moss, R.Moxey, K.Davies, S.Aldred-Jones, G.Jones, K.Tillman, D.West, a/ac C.Plowman

Cynghorwyr Allanol: V.Camp, J.Lewis a/ac J.Baker-Edwards

1. **CYHOEDDIAD Y CADEIRYDD**

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod.

2. **DATGANIADAU O FUDDIANNAU**

Derbyniwyd y datganiad o fudd canlynol:

Liz Bickerton

Datganiad cyffredinol - Gan ei bod yn ymgynghorydd llawrydd, sy'n ymgymryd â nifer o werthusiadau ar gyfer sefydliadau'r trydydd sector, y mae rhai ohonynt yn ymwneud ag effeithlonrwydd ynni. Effeithlonrwydd ynni yw un o flaenoriaethau'r Is-bwyllgor Ynni.

3. **COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL**

Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Tachwedd 2023 fel cofnod cywir.

4. **BLAENRAGLEN WAITH**

Nodwyd Blaenraglen Waith yr Is-bwyllgor Ynni.

5. **CYFLWYNO CYNLLUNIO YNNI ARDAL LEOL YN NE-ORLLEWIN CYMRU**

Hysbyswyd y Pwyllgor am gynnydd y gwaith o gyflawni'r Cynlluniau Ynni Ardal Leol (CYALau) yn y Rhanbarth.

Esboniwyd bod y CYALau yn rhan o ymrwymiad Llywodraeth Cymru i gyflawni Cymru Sero Net erbyn 2050. Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau fod Llywodraeth Cymru wedi ariannu datblygiad y CYALau ym mhob un o'r 22 sir ar draws Cymru. Soniwyd bod nifer o Awdurdodau Lleol, gan gynnwys Sir Benfro, yn rhan o brosiect peilot; ac felly, maent eisoes wedi cyflawni eu CYALau. Cadarnhawyd bod y CYALau ar gyfer y 18 sir sy'n weddill yn cael eu cynhyrchu ar y cyd â'r darparwyr gwasanaethau ar hyn o bryd; roedd City Science yn darparu'r CYALau ar gyfer Abertawe, Castell-nedd Port Talbot, a Sir Gaerfyrddin. Soniwyd bod City Science yn ymdrechu i sicrhau bod gan y pedwar CYAL synergedd rhyngddynt, i adlewyrchu'r pwyslais rhanbarthol.

Cadarnhaodd swyddogion fod Llywodraeth Cymru rhoi arian ar gyfer penodi tri aelod o staff cymorth i gynorthwyo gyda'r broses hon; cynhaliwyd cyfweiliadau ym mis Tachwedd 2023, a chafodd dwy o'r tair swydd eu llenwi. Cadarnhawyd mai'r swyddi hyn oedd Rheolwr Prosiect Ynni, a Swyddog Prosiect Ynni; roedd y drydedd swydd yn wag ar hyn o bryd, fodd bynnag, roedd y swydd wrthi'n cael ei hysbysebu ac roedd swyddogion yn gobeithio llenwi'r swydd hon yn y dyfodol agos.

Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau fod y cyllid ar gyfer y CYALau i fod i ddod i ben ym mis Mawrth 2024; roedd y tri CYAL a oedd yn weddill ar gyfer y rhanbarth yn gwneud cynnydd da i'w cynhyrchu erbyn diwedd mis Chwefror 2024. Amlygwyd bod y drafftiau'n cael eu hystyried gan bob Awdurdod Lleol ar hyn o bryd ar gyfer sylwadau mewnol, a chyfleustodau ar gyfer y sylwadau modelu technegol.

Cafwyd cyflwyniad gan City Science. Eglurwyd bod Cynllunio Ynni Ardal Leol yn broses fanwl, gynhwysfawr a gynlluniwyd i nodi'r llwybrau mwyaf effeithiol at Sero Net ar gyfer y system ynni leol.

Mynegwyd mai'r Grŵp Cyfarwyddwyr Rhanbarthol, sy'n adrodd i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig oedd y grŵp llywio rhanbarthol ar gyfer

cymeradwyo CYALau; er bod cynlluniau'n lleol, cawsant eu datblygu drwy gydweithio rhanbarthol a themâu sy'n cyd-fynd â'r pedair strategaeth ynni rhanbarthol.

Cyfeiriwyd at y rhaglen ymgysylltu helaeth â rhanddeiliaid a gynhaliwyd yn ystod datblygiad y CYALau; a oedd yn rhoi sicrwydd eu bod yn cyd-fynd â'r themâu thematig a rhanbarthol gwahanol, er mwyn sicrhau cydweithio a dull rhanbarthol o ddatblygu.

Nodwyd, er bod llawer o'r senarios yn lleol, roedd nifer fawr ohonynt yn rhanbarthol (sgiliau, trafnidiaeth, tai, isadeiledd); felly, mae swyddogion wedi sicrhau bod y CYALau yn parhau i fod yn gysylltiedig ac yn dryloyw â strwythurau llywodraethu rhanbarthol.

Ar ôl cwblhau'r CYALau, eglurwyd y bydd cynghorwyr technegol o Lywodraeth Cymru'n ymgymryd ag ymarfer i alinio a chydgrynhoi'r canfyddiadau; bydd hyn wedyn yn llywio datblygiad pellach a chyfeiriad strategol camau gweithredu rhanbarthol, ac yn arwain at greu Cynllun Ynni Cenedlaethol ledled Cymru.

Darparwyd diweddariad am y cynnydd a wnaed o ran camau'r CYALau; roedd cynlluniau gweithredu bellach wedi'u datblygu ar gyfer pob un o'r CYALau. Eglurwyd y bydd hyn yn creu llwybr cadarn ar gyfer yr holl gamau gweithredu a nodwyd yn y broses CYALau, er mwyn creu system ynni Sero Net yn y dyfodol. Amlygodd swyddogion eu bod wedi dechrau gyda modelu gwaelodlin i ddeall y system ynni bresennol, cyn datblygu senarios gwahanol i brofi sut olwg fydd ar y dyfodol, ac yna nodi camau gweithredu a all gefnogi cyrraedd y targed Sero Net erbyn 2050.

Amlygwyd, ers cwblhau'r cynlluniau gweithredu, fod y dogfennau CYALau wedi'u drafftio; ac fel y soniwyd eisoes, roeddent yn cael eu hadolygu ar hyn o bryd gan bob Cyngor, Llywodraeth Cymru, a'r Gwasanaeth Ynni. Unwaith y bydd adborth wedi'i roi, nodwyd y bydd City Science yn gwneud y gwelliannau perthnasol ac yn cyflwyno'r fersiynau terfynol; yna bydd cam wyth yn dechrau, a oedd yn cynnwys sesiynau briffio corfforaethol a chael cymeradwyaeth y Cabinet.

Roedd y cyflwyniad yn rhoi gwybodaeth fanwl am yr ymgysylltu â rhanddeiliaid a ddigwyddodd yn ystod y broses; roedd yr holl ymgysylltu ar gyfer camau un i chwech wedi'i wneud. Esboniwyd mai'r darn olaf o ymgysylltu ar gyfer cam saith oedd rhoi cyflwyniad ar yr adroddiad terfynol i grwpiau a rhanddeiliaid ehangach, ac yna i'r Is-bwyllgor Ynni hwn. Cyfeiriwyd at sut y dylanwadodd y

gweithgareddau ymgysylltu ar y CYALau terfynol a sut y cawsant eu hymgorffori ynddynt.

Rhoddodd City Science drosolwg o sut olwg sydd ar y dogfennau CYALau, a sut y cawsant eu strwythuro. Nodwyd bod pob CYAL yn cynnwys dwy ddogfen; y prif adroddiad CYAL a oedd yn fwy hygyrch, yn hawdd ei ddeall ac yn ennyn diddordeb, yn ogystal ag atodiad technegol sy'n cwmpasu'r holl fanylion technegol. Soniwyd bod y ddwy ddogfen yn dilyn yr un strwythur; felly, roedd yn hawdd i'r darllenydd gyfeirio at wahanol adrannau yn yr atodiad technegol pan fyddant yn teimlo eu bod am gael rhagor o wybodaeth. Mynegwyd bod y dogfennau'n ymdrin â'r cyd-destun lleol a'r system ynni leol yn gyntaf, yna'n rhannu'r weledigaeth a'r senarios ar gyfer ynni yn y dyfodol, cyn edrych ar ymyriadau, ac yna'r cynllun gweithredu yn olaf.

Gofynnodd yr Aelodau a fyddai unrhyw weithdai neu debyg, a fydd yn rhoi trosolwg rhanbarthol o'r CYALau unigol er mwyn dod o hyd i'r themâu a'r meysydd cyffredin lle gall y rhanbarthau gydweithio. Cadarnhawyd, ar ôl i'r CYALau gael eu cyhoeddi, y bydd sesiwn i gael pawb at ei gilydd i edrych ar y Cynlluniau ar sail rhanbarthol; mae'r cynlluniau gweithredu'n nodi achosion lle mae rhai camau gweithredu'n berthnasol ar draws y rhanbarth. Ychwanegwyd y bydd y recriwtiaid newydd, fel y soniwyd yn flaenorol, yn helpu i alinio'r CYALau a'r Strategaeth Ynni i sicrhau bod y themâu yn gweithio yn y ffordd gywir.

Tynnodd swyddogion sylw at bwysigrwydd y dull rhanbarthol a chenedlaethol, a'r angen i gael barn gyson gan Lywodraeth Cymru er mwyn gyrru'r gwaith hwn yn ei flaen.

Yn dilyn y drafodaeth, nodwyd yr adroddiad.

6. **PARTNERIAETH SGILIAU RHANBARTHOL (DIWEDDARIAD LLAFAR)**

Rhoddodd swyddogion ddiweddariad llafar am y gwaith yr oedd y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol wedi bod yn ei wneud yn rhanbarth De-orllewin Cymru, er mwyn nodi anghenion sgiliau a bylchau mewn sgiliau.

Esboniwyd bod swyddogion, drwy Raglen Sgiliau a Thalent y Fargen Ddinesig, wedi bod yn ymgymryd â darn o waith ynghylch baromedr sgiliau, er mwyn nodi bylchau presennol mewn sgiliau, a pha sgiliau y byddai eu hangen yn y dyfodol, ar gyfer y diwydiant a'r Sector Cyhoeddus; ar draws y pum maes allweddol sef digidol, ynni,

adeiladu, gweithgynhychu ac iechyd. Nodwyd bod y baromedr wedi'i gwblhau; fodd bynnag, byddai'n cael ei ddiweddarau'n barhaus wrth i gyfleoedd newydd ddod i'r amlwg.

Rhodddwyd gwybod i'r Aelodau fod y gwaith hwn yn amlygu'r ddarpariaeth bresennol, a sut roedd angen diweddarau'r ddarpariaeth yn y dyfodol; er enghraifft, roedd rhai o'r cyrsiau a'r cyfleoedd a ddarparwyd drwy golegau, prifysgolion ac ysgolion wedi dyddio, ac roedd angen eu hadnewyddu. Mynegwyd bod y gwaith hefyd yn edrych ar sgiliau newydd sy'n dod i'r amlwg, o ganlyniad i'r prosiectau a gefnogwyd drwy'r Fargen Ddinesig, prosiect cyflymydd FLOW, a chyfleoedd Porthladd Rhydd Celtaidd. Nodwyd, er ei bod yn bwysig addysgu pobl ifanc mewn ysgolion a cholegau am y cyfleoedd hyn, y byddai hefyd yn hanfodol uwchsgilio'r gweithlu presennol i drosglwyddo i'r swyddi newydd hyn wrth iddynt ddatblygu; byddai rhai o'r swyddi hyn yn rhai tymor hir, ond roedd angen i'r gweithlu fod yn barod er mwyn ateb yr heriau sydd i ddod.

Cyfeiriwyd at ynni ac adeiladu, a oedd yn feysydd allweddol ar gyfer sgiliau newydd; roedd y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol yn edrych ar sut y gellir uwchsgilio'r gweithlu, o fewn y sector adeiladu, i fodloni'r gofynion angenrheidiol.

Mynegodd swyddogion y pwysigrwydd o sicrhau bod colegau hefyd yn darparu'r sgiliau newydd hyn o fewn y cyrsiau a'r prentisiaethau presennol sydd ar gael. Soniwyd bod cymwysterau galwedigaethol newydd yn cael eu datblygu, a fydd yn cael eu cyflwyno i ysgolion yn 2027; gobeithio y bydd hyn yn creu cyfleoedd i bobl ifanc edrych ar adeiladu, peirianeg, gweithgynhychu o fewn y rhaglen ysgolion.

Drwy waith y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol gyda'r Rhaglen Sgiliau a Thalent, nodwyd bod swyddogion wedi gallu cefnogi rhai o'r prosiectau peilot; gan ddefnyddio cyllid o'r rhaglen. Rhodddwyd enghreifftiau i'r Pwyllgor o rai o'r prosiectau peilot a oedd wedi digwydd mewn ysgolion a cholegau.

Nodwyd bod gan y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol naw grŵp clwstwr penodol, sef wyth grŵp Sector Preifat ac un grŵp Sector Cyhoeddus, sy'n edrych ar feysydd penodol sy'n peri pryder a sut y gellid datrys y pryderon hyn.

Cynhaliwyd trafodaeth ynghylch cyrsiau penodol sy'n debygol o gynyddu gwybodaeth, ar draws y Sector Cyhoeddus, o ran cynaliadwyedd; roedd y cyrsiau hyn yn rhad ac am ddim ac ar gael i holl gyrff y Sector Cyhoeddus.

Meysydd allweddol eraill a amlygwyd drwy'r grŵp Sector Cyhoeddus oedd ecoleg a chynllunio; roedd swyddogion yn ceisio nodi sut y gellid cynyddu ymwybyddiaeth o'r cyfleoedd hyn, ac annog pobl i ystyried astudio yn y meysydd hyn.

Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor am y pedwar adroddiad sirol a fydd yn cael eu cyhoeddi ar ddiwedd mis Mawrth 2024, a oedd yn rhoi manylion am ofynion sgiliau penodol ar gyfer pob sir.

Cyfeiriwyd at TATA Steel, a'r materion a ddaw yn sgîl cau'r safle; yn enwedig o ran staff sy'n colli swyddi o fewn TATA a'r gadwyn gyflenwi. Sicrhawyd yr Aelodau fod y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol wedi bod yn gweithio'n galed i geisio lliniaru'r pryderon hyn, a sicrhau y byddai'r staff a'u sgiliau yn cael eu cadw yn y rhanbarth; cynhaliwyd ymarfer mapio i gynorthwyo gyda hyn.

Rhoddodd swyddogion wybodaeth am brosiect profiad defnyddiwr yn y sector digidol, a oedd yn gwrs nad oedd wedi'i gyflwyno yn unrhyw le yn y DU eto; roedd y cwrs wedi'i ysgrifennu a'i gymeradwyo, ac roedd bellach yn cael ei gyflwyno fel prentisiaeth lefel dau, tri a phedwar drwy Goleg Gŵyr. Ategwyd bod y brentisiaeth gradd drwy Brifysgol y Drindod Dewi Sant newydd ddechrau hefyd.

Yn dilyn y drafodaeth, nodwyd yr adroddiad.

7. **PROSPECTWS BUDDSODDI**

Darparwyd adroddiad i'r Pwyllgor a oedd yn pennu'r ffactorau a strwythurau llywodraethu sy'n dylanwadu ar bolisi ynni rhanbarthol, ac yn amlinellu datblygiadau hysbys ym maes ynni rhanbarthol; yn ogystal â'r angen i chwilio am adnoddau ariannol ychwanegol sy'n ofynnol ar gyfer y camau nesaf.

Roedd swyddogion wedi bod yn gweithio gyda Diwydiant Sero Net Cymru i ddatblygu pecyn buddsoddi i gefnogi'r llif gwaith ynni; ynghyd â gweithgareddau penodol ac astudiaethau dichonoldeb ar brosiectau â blaenoriaeth. Yn ogystal â hyn, roedd swyddogion yn ceisio dod o hyd i adnoddau ychwanegol i alluogi De-orllewin Cymru i ddatblygu o ran y cyfleoedd maent yn cyflwyno eu hunain. Hysbyswyd y Pwyllgor fod pob rhanbarth arall ledled Cymru yn ystyried gwneud gwaith tebyg i hyn.

Eglurwyd bod y prosiect wedi ei rannu'n dri 'sbrint'; manylwyd ar y sbrint cyntaf fel atodiad i'r adroddiad a ddosbarthwyd. Amlygodd swyddogion y byddai'r cam hwn yn cynnwys yr holl wybodaeth

ranbarthol berthnasol (Strategaeth Ynni Rhanbarthol, prosiectau FLOW, prosiect Porthladd Celtaidd, Cynlluniau Ynni Ardal Leol), ynghyd â gwybodaeth gan y Sector Preifat, a nodi graddfa'r cyfle i ranbarth De-orllewin Cymru.

Hysbyswyd yr Aelodau y byddai'r rhan nesaf yn nodi ac yn ymgysylltu â phwynt cyswllt o fewn pob Strwythur Rhanbarthol; cyn hynny byddai angen creu rhestr o brosiectau rhanbarthol sydd wedi'u cynnwys o fewn Strwythurau Rhanbarthol, ac adeiladu prosiectws buddsoddi a naratif sy'n disgrifio graddfa'r cyfle. Gobaith y swyddogion oedd y bydd adnodd defnyddiol a deinamig yn cael ei greu erbyn diwedd y broses.

Roedd yr adroddiad cylchredol yn manylu ar y cais o £120,500 i'w ddefnyddio o gronfeydd wrth gefn y Cyd-bwyllgor Corfforedig, er mwyn cefnogi'r gwaith hwn.

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â'r pryderon ariannol. Amlygwyd bod yr Is-bwyllgor Ynni wedi cael £20 mil, gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig, i ymgymryd â'r gwaith; roedd angen ceisio sicrhau cyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, oherwydd heb gyllid ni allai swyddogion symud ymlaen i gyflawni dyheadau'r ffrwd waith hon.

Cydnabu'r Pwyllgor y bydd y Cyd-bwyllgor Corfforedig yn wynebu'r broblem o gydbwysu blaenoriaethau ariannu sy'n cystadlu â nhw, gan fod tair ffrwd waith arall o fewn y Cyd-bwyllgor Corfforedig.

Soniwyd bod y Cyd-bwyllgor Corfforedig wrthi'n ysgrifennu at y Gweinidog mewn perthynas â chyfyngiadau ariannol y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol a'r Cynllun Datblygu Strategol ac yn teimlo y gellid cynnwys Ynni hefyd o fewn yr ohebiaeth.

Cefnogwyd ysgrifennu llythyr at Lywodraeth Cymru mewn perthynas â'r arian ychwanegol.

PENDERFYNWYD:

Bod y cais i dynnu £120,500 i lawr yn cael ei drosglwyddo i'r Cydbwyllgor Corfforaethol am benderfyniad.

8. EITEMAU BRYD

Ni dderbyniwyd unrhyw eitemau brys.

CADEIRYDD